

251. Regöly, Somolyi templomrom

(Tolna megye) Kk

Az ismert 14. századi álló templomtoronyhoz tartozó, elpusztult templomhajó területén az elmúlt években több rablógödröt ástak kincskeresők. Az északi hajófal nyugati harmadánál található egyik gödröt kiszélesítettük és egy külső támpillért bontottunk ki.

Kutatásunk a ma is álló gótikus templomtoronyhoz tartozó, a nyolcszög három oldalával záródó, támpillérekkel megerősített, téglából épült szentélyre irányult. Feltártuk az oltáralapozást, 12 sírt (melléklet – ruhakapocs pár – csak egyben volt) és az északi oldalon fekvő sekrestye keleti falának egy téglahíján teljesen kiszedett alapozási árkát. A padlóteglaiból készült járósínt mindenhol megsemmisült, felmenő fal legfeljebb három téglasornyira maradt meg helyenként.

Az ásatáson részt vettek: Batizi Zoltán, Botár István, Füredi Ágnes, Rácz Miklós, Rácz Tibor, Tóth Boglárka régészhallgatók. Konzulens: Ódor János Gábor (WWMM).

K. NÉMETH ANDRÁS

252. Röske, M5 autópálya, 48/75-76. lelőhely

(Csongrád megye) Ó, Sza, A

A lelőhelyet az M5 építését megelőző 1991. évi terepbejárásán Horváth Ferenc, illetve Lőrinczy Gábor csapata találta és írta le. Akkor a Széll- és Ábrahám-tanya közti területen három, egykorú régészeti lelőhely rögzítésére került sor, de már akkor feltűnt, hogy ezeket voltaképp a két tanya közti dűlőutak darabolják külön egységekre, tehát valószínűleg egy lelőhely objektumait jelentik inkább. Az előzetes feltárás előkészítése során a 75-76-os sz. lh. összefüggően került kitűzésre, így később feltárásra is.

A feltárás előtt és alatt végzett újabb és újabb terepbejárások, illetve a felszíni megfigyelések rögzítése alapján a kitűzött területen (a 48/82-eshez hasonlóan) 6 felszíni objektumot rögzíthettünk. A leletanyag túlnyomó része avar, egy esetben szarmata volt.

Ezek a felszíni jelenségek és a feltárás eredményei a 48/82-essel azonos településszerkezetről tanúskodnak. A feltárás egy időszakában a szórványosan előkerült leleteket pontos bemérésekkel rögzítettük, így kimutatható a mezőgazdasági művelés által elpusztított objektumok léte is.

A feltárás során kevés őskori leletanyag és objektum mellett döntő mértékben avar leleteket és objektumokat tártunk fel. A leletintenzitás és az objektumok jellege utóbbiak esetében ugyancsak azonos a 48/82-esen megfigyeltékével. A leletanyag alapján feltételezhetjük, hogy a két telep egy időben volt használatban.

Fontos megfigyelésünk, hogy az avar kori objektumok jelentős része a terület legmélyebb részére esett (amelyet egykori patakmedernek tartottunk), ezzel is bizonyítva az avar kor végére feltételezett száraz klímaperiódust. Megfigyeléseink pontosításához 2000-ben szeretnénk elkészíteni egy talajfúrás-sorozatot. (A terület geofizikai kutatása a feltárást megelőzően elkészült, adatai sajnos nem vetíthetőek egyértelműen rá a feltárt jelenségekre.)

Feltárás előtti kitűzésre a múzeumi nyilvántartás szerint 11 600 m² került, menet közben dél felé 20 m hosszban (1200 m²-rel) bővítettük a feltárást. A terület legmélyebb részén az időjárási tényezőknek (csapadékviszonyok) köszönhetően mintegy 1100 m² feltárása 2000-re maradt. A teljesen vagy részlegesen feltárt objektumok száma a novemberi havazás beálltaig 217, de ezek közül csak 195-öt tudtunk dokumentálni. Az objektumok száma a 2000. évi feltárások során várhatóan nőni fog, bár a belvíz és a téli csapadék a szelvényeket ellepte, feltárási terveinket hátráltatva.

A feltárás az UKIG pénzügyi fedezetével, a Csongrád megyében folyó autópályás előzetes feltárások keretén belül történt, a lelőhelyre lebontott pénzügyi adataink nincsenek. A leletek a szegedi Móra Ferenc Múzeumban nyernek végleges elhelyezést. A lelőhely az 1999. évi feltárás után nyitva maradt, várva a 2000. évi folytatást.

A régészeti objektumok az ásatás minden irányában faltól-falig húzódnak, azaz a lelőhely maga minden irányban folytatódik.

DR. KÜRTI BÉLA

253. Röske, M5 autópálya, 48/82. lelőhely

(Csongrád megye) A

A lelőhely feltárásának 1999-re már csak egy kis része maradt hátra: az út, amelyen 1998. decemberéig erőgépeink dolgoztak. A jelzett sávban régészeti objektum igen kevés került elő, azok egy része is ismert volt még az előző évről. 1999-re maradt a lelőhely közepén 1998-ban kézi erővel elkezdett és folytatott terület befejezése, amely egy „házat” (13. obj.) és három „tűzlelőhelyet” eredményezett. A tervévi munka során bebizonyosodott, hogy e teleptípus objektumainak nagy része az avar korban földfelszíni lehetett, így viszonylag kevésnek akadunk a nyomára. (Ezért az idézőjeles kifejezése is.)

A feltárás során a Csongrád-bokrosi vagy a dunaújvárosi avar telepektől eltérő képet nyertünk; a Mesterházy Károly által ismertetett veresegyházi telepnyomokhoz hasonlót. Míg a település egy egészen kis részén (kb. 30 × 20 m) rendkívül nagy intenzitással bukkant elő a leletanyag, addig a többi területen alig találtunk objektumokat. (Az 1998–99-ben feltárt terület összesen 7332 m².) Az objektumok száma egyébként igen csekély volt, újkori gödrökkel együtt is csak 52 objektum nyomát figyelhettük meg.

Nem elképzelhetetlen, hogy a lelőhely a Kovács-tanya melletti kiserdő területén (tehát északi irányban) folytatódik.

A feltárás az UKIG pénzügyi fedezetével, a Csongrád megyében folyó autópályás előzetes feltárások keretén belül történt, a lelőhelyre lebontott pénzügyi adataink nincsenek. A leletek a szegedi Móra Ferenc Múzeumban nyernek végleges elhelyezést. A lelőhelyet a beruházó a feltárás befejezése után betemetette.

DR. KÜRTI BÉLA